

Урок-казка
з української мови 4 клас
«Відмінювання прикметників. Правопис
відмінкових закінчень в однині»

Вчитель початкових класів

Даценко А.М.

Тема: Відмінювання прикметників. Правопис відмінкових закінчень прикметників в однині.

- Мета:** - ознайомити учнів з відмінюванням прикметників в однині, з прийомами розпізнавання відмінка прикметників;
- розвивати в учнів вміння зіставляти мовні явища (прикметники м'якої і твердої групи);
  - виховувати інтерес до різноманітних мовних явищ, повагу і шану до рідної мови.

Обладнання: таблиці, малюнки, картки.

Хід уроку:

I. Організація класу.

Читання епіграфу уроку.

Гостями ми будемо в казковій країні;
А може залишимося там назавжди,
Тут жителі будуть до всіх нас привітні,
То ж швидше в розчинені двері підем.

II Оголошення теми і мети уроку.

1. Мотивація навчальної діяльності.
  - Хто ж ці жителі казкової країни?
  - Відгадайте загадку і ви здогадаєтесь, хто це?

Наче лицарі казкові,
Вірно служать рідній мові,
Так слова єднати вміють,
Що усі їх розуміють.

(Відмінки)

- Отже, сьогодні на уроці ми будемо вчитися відмінювати прикметники.

III Хвилинка каліграфії.

- Але, щоб потрапити у світ казки. Нам необхідно провести каліграфічну хвилинку.
Сніжна, сніжної, сніжній, сніжну, сніжною, на сніжній.

- До якої частини мови належать ці слова?
- Що спільного у цих словах?
- Чому у них різні закінчення?

(Опираючись на здобуті знання про відмінювання іменників, учні з'ясовують, що прикметники стоять у різних відмінках).

IV Вивчення нового матеріалу.

Давайте пригадаємо, як звати наших казкових героїв – відмінків.

(Вчитель знайомить учнів з таблицею відмінювання прикметників у підручнику).

1. Робота з таблицями відмінювання прикметників у однині (підручник).

Вчитель: Брати відмінки дуже трудолюбиві. Вони просять нас плідно попрацювати з ними.

- Зверніть увагу на особливості відмінювання прикметників чоловічого, жіночого і середнього роду.
- Зверніть увагу на особливості відмінювання прикметників чоловічого роду у знахідному відмінку.

(Вчитель пояснює, що у знахідному відмінку ці прикметники набувають форми називного або родового відмінків, залежно від того, з назвою істоти чи неістоти вони зв'язані в реченні).

2. Спостереження за мовним матеріалом.

а) Колективне складання таблиці відмінникових закінчень прикметників в однині.

Вчитель: Щоб подорожувати країною відмінків, ми повинні знати карту цієї країни. Сьогодні на уроці ми складемо таку карту. Це буде таблиця відмінювання прикметників. Нею ми будемо користуватися, подорожуючи з відмінками по казці.

- Пригадайте, на які групи поділяються прикметники залежно від кінцевого приголосного основи (тверду і м'яку).

б) Відмінювання прикметників (за варіантами).

I в. – *ясний день*

IV в. – *житній хліб*

II в. – *ясна усмішка*

V в. – *житня солома*

III в. – *ясне небо*

VI в. – *житнє поле*

(Учні самостійно відмінюють прикметники з іменниками і колективно складають таблицю відмінкових закінчень прикметників в однині).

в) Перевірка виконаної справи і колективне складання таблиці.

Відмінки	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід	
	Тверда група	М'яка група	Тверда група	М'яка група	Тверда група	М'яка група
Н	<i>-ий</i>	<i>-ій</i>	<i>-е</i>	<i>-є</i>	<i>-а</i>	<i>-я</i>
Р	<i>-ого</i>	<i>-ього</i>	<i>-ого</i>	<i>-ього</i>	<i>-ої</i>	<i>-ьої</i>
Д	<i>-ому</i>	<i>-ьому</i>	<i>-ому</i>	<i>-ьому</i>	<i>-ій</i>	<i>-ій</i>
З	Н або Р		<i>-е</i>	<i>-є</i>	<i>-у</i>	<i>-ю</i>
О	<i>-им</i>	<i>-ім</i>	<i>-им</i>	<i>-ім</i>	<i>-ою</i>	<i>-ьою</i>
М	<i>(на) -ім, -ому</i>	<i>(на) -ім, -ьому</i>	<i>(на) -ім, -ому</i>	<i>(на) -ім, -ьому</i>	<i>(на) - ій</i>	

г) Запитання для роботи над складеною таблицею.

- Назвіть відмінки прикметників, в яких перед закінченням ставиться м'який знак? З чим це пов'язано?

- Які закінчення мають прикметники у давальному і місцевому відмінках однини. Наведіть приклади.

V Осмислення та закріплення вивченого матеріалу.

Вчитель: Скоро казка мовиться та не скоро діло робиться. Йшли-йшли з вами по країні Відмінкової і бачимо перед собою три дороги біля високого дуба (на дошці прикріплює малюнок «Три казкові дороги» (додаток 1).

Вчитель: Я пропоную клас поділити на три групи. Кожна група вибирає дорогу, якою вона буде подорожувати по казковій країні. На кожній з них будуть перешкоди (різні завдання), але ви повинні їх перемогти, виконуючи ці завдання. Щасливої вам дороги!

(Кожна група вибирає свою дорогу).

1 завдання:

Подані прикметники: *далекий, життє, державне, крайній, поставити:*

I група	II група	III група
У родовому відмінку і визначити закінчення	У давальному відмінку і визначити закінчення	У місцевому відмінку і визначити закінчення

2 завдання:

(Кожній групі дається карта із завданням).

Дописати закінчення прикметників, визначити відмінок, користуючись таблицею відмінювання прикметників.

I група	II група	III група
Спить земля від глибок... снігом	На широк... поле заходить комбайн	Берег річки був покритий молод... лісом

3 завдання:

Запишіть прикметники, які відповідають таким схемам, визначити їх відмінник:

I група	II група	III група
ЬОГО	ого	ої
ій	ому	ЬОМУ

4 завдання:

Підбери антоніми до прикметника, визнач його число, рід, відмінок.

I група	II група	III група
<i>Холодне молоко -</i>	<i>Добра людина -</i>	<i>Черства булка -</i>

Усно скласти з утвореним словосполученням речення.

VI Підсумок уроку

Так ми з вами уже підійшли до будиночка, в якому живуть відмінки. (додаток 1).

А щоб його відчинити, дайте правильну відповідь на питання:

- Чому ми вчилися на уроці?
- Відкриваємо двері будиночка і знаходимо там слово?

$$P_{\Delta} = 150 \text{ м}$$

Хлопчики-відмінки задоволені вашою роботою на уроці.

VII Домашнє завдання:

Ст. 111, правило, вправа ??? (з інструктажем)

Додаток 1

